

Asia T-176/01

Ferriere Nord SpA vastaan Euroopan yhteisöjen komissio

Valtiontuki — Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle —
Terästeollisuusyritys — EY:n perustamissopimuksen alaan kuuluvat tuotteet —
Hyväksytyt tukijärjestelmä — Uusi tuki — Muodollisen menettelyn aloittaminen —
Määräajat — Puolustautumisoikeudet — Luottamuksensuoja — Perustelut —
Yhteisön suuntaviivojen ajallinen sovellettavuus —
Investoinnin ympäristöllinen tavoite

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (laajennettu
neljäs jaosto) 18.11.2004 II - 3937

Tuomion tiivistelmä

1. *Valtiontuki — Komission hyväksymä yleinen tukijärjestelmä — Yksittäinen tuki, jonka hyväksynnän väitetään kattavan — Komission suorittama tutkinta — Arviointi ensisijaisesti tukijärjestelmän hyväksymistä koskevan päätöksen ja ainoastaan toissijaisesti perustamissopimuksen perusteella — Tuki, jossa on kysymys hyväksymispäätöksessä asetettujen ehtojen täsmällisestä ja ennalta arvattavasta soveltamisesta — Olemassa olevaan tukijärjestelmään kuuluva tuki
(EY 87 ja EY 88 artikla)*

2. *EHTY — Terästeollisuuden tuki — Tukisuunnitelmat — Komission suorittama tutkinta — Yleisen päätöksen N:o 2496/96 6 artiklan 6 kohdassa vahvistettu määräaika muodollisen menettelyn aloittamiselle — Ulottuvuus*
(Yleisen päätöksen N:o 2496/96 6 artiklan 6 kohta)

3. *Valtiontuki — Hallinnollinen menettely — Niiden, joita asia koskee, oikeus esittää huomautuksensa — Sovellettavan yhteisön säännösten muuttuminen menettelyn aikana — Komission velvollisuus uusien periaatteiden täytäntöönpanon tapauksessa*
(EY 88 artiklan 2 kohta)

4. *Valtiontuki — Tukisuunnitelmat — Komission suorittama tutkinta — Luottamuksensuojan periaatteen noudattaminen — Komission velvollisuus noudattaa lopullisessa päätöksessään niitä puitteita, jotka se on vahvistanut tutkintamenettelyn aloittamista koskevaan päätökseensä sisältyvissä maininnoissa*

5. *Valtiontuki — Hallinnollinen menettely — Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille — Tuen myöntäjälle ja sen mahdolliselle saajalle kuuluva todistustaakka*
(EY 88 artiklan 2 kohta)

6. *Valtiontuki — Hallinnollinen menettely — Terästeollisuusalan yrityksen, joka valmistaa tuotteita, jotka kuuluvat EHTY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan, ja tuotetta, jotka eivät siihen kuulu, investoinneille tarkoitettu tukihanke — Hanke, josta on tehty kaksi peräkkäistä ilmoitusta, joista toinen EHTY:n perustamissopimuksen nojalla ja toinen EY:n perustamissopimuksen nojalla — Komission suorittama sen oikeudellisen perustan tutkinta, joka sen on annettava päätökselle — Hyväksyttävyyys hyvän hallinnon periaatteen perusteella*

7. *Valtiontuki — Kielto — Poikkeukset — Ympäristönsuojelu — Komission harkintavalta — Mahdollisuus vahvistaa puitteet — Sitova vaikutus — TuomioistuINVALVONTA*
(EY 6 ja EY 87 artikla)

8. *Valtiontuki — Tukisuunnitelmat — Komission suorittama tutkinta — Uudet yhteisön puitteet — Välitön sovellettavuus — Soveltaminen tukihankkeisiin, jotka on ilmoitettu ennen sen julkaisemista ja jotka ovat vielä tarkasteltavina*

9. *Valtiontuki — Kielto — Poikkeukset — Ympäristönsuojelu — Yhteisön puitteet — Investoinnin hyväksyminen tukitoimeksi ympäristönsuojelua varten — Arviointiperuste — Tavoite — Ympäristöllinen suorituskyky*

1. Kun komission käsiteltävänä on yksittäinen tuki, jonka väitetään olevan myönnetty aiemmin hyväksytyin järjestelmän mukaisesti, komissio ei voi heti tarkastella sitä suoraan perustamissopimuksen kannalta. Sen on ennen menettelyn aloittamista tarkastettava, kuuluuko tuki yleiseen järjestelmään ja täyttääkö se kyseistä järjestelmää koskevassa hyväksymispäätöksessä määrätyt edellytykset. Jollei komissio menettelisi näin, se voisi kunkin yksittäisen tuen tutkimisen yhteydessä puuttua tukijärjestelmän hyväksymisestä tekemäänsä päätökseen, joka on jo edellyttänyt EY 87 artiklan mukaista arviointia, jolloin oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita saatettaisiin loukata. Tukea, jossa on kysymys hyväksytyin yleisen tukijärjestelmän hyväksymisestä tehdyssä päätöksessä asetettujen ehtojen täsmällisistä ja ennalta arvattavasta soveltamisesta, pidetään näin ollen olemassa olevana tukena, jota ei tarvitse ilmoittaa komissiolle eikä tutkia EY 87 artiklan kannalta.

(ks. 51 kohta)

N:o 2496/96 6 artiklan 6 kohdassa mainitaan kahden kuukauden määräaika, jonka kuluttua — ellei komissio ole aloittanut muodollista menettelyä — suunnitellut tukitoimenpiteet voidaan toteuttaa, jos jäsenvaltio on ilmoittanut aikomuksestaan komissiolle etukäteen. Tässä määräyksessä ei vahvisteta komissiolle määräaika mitättömyyden uhalla, vaan sillä kannustetaan komissiota hyvän hallinnon periaatteen mukaisesti toimimaan joutuisasti ja annetaan jäsenvaltiolle lupa kahden kuukauden määräajan kuluttua toteuttaa kyseiset toimenpiteet edellyttäen, että se on ilmoittanut asiasta komissiolle etukäteen.

(ks. 62 kohta)

2. Yhteisön säännöistä valtion tuesta terästeollisuudelle tehdyn yleisen päätöksen

3. Jos komissio valtiontuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille arvioidakseen soveltaa yhteisön suuntaviivoja, joilla korvataan ne, jotka olivat voimassa silloin, kun

ne, joita asia koskee, esittivät EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut huomautuksensa, sen on, mikäli se aikoo perustaa päätöksensä uusiin periaatteisiin, kehoitettava niitä, joita asia koskee, esittämään tätä koskevat huomautuksensa, sillä muutoin se ei ota huomioon niiden menettelyllisiä oikeuksia.

vastata paremmin tähän epäilyyn, on jäsenvaltion ja mahdollisen tuensaajan tehtävänä esittää argumenttinsa, joilla ne pyrkivät osoittamaan, että tukihanke vastaa perustamissopimuksen mukaisesti määrättyjä poikkeuksia, koska muodollisen menettelyn tavoitteena on juuri se, että komissio saa tietoonsa kaikki asiaa koskevat seikat.

(ks. 75 kohta)

(ks. 93 ja 94 kohta)

4. Luottamuksensuojan periaate merkitsee, että komission on valtiontukea koskevassa tutkintamenettelyssä otettava huomioon perusteltu luottamus, joka asianosaisille on voinut syntyä maininnoista, jotka sisältyvät komission päätökseen aloittaa riidanalaisten tukien tutkintamenettely, ja ettei se tämän vuoksi perusta lopullista päätöstään sellaisten seikkojen puuttumiseen, joita ne, joita asia koskee, eivät ole voineet katsoa näiden mainintojen vuoksi olleensa velvollisia toimittamaan sille.

6. Sellaisessa tapauksessa, jossa tukea on tarkoitus maksaa terästeollisuusyritykselle, joka valmistaa tuotteita, joista osaan sovelletaan EHTY:n perustamissopimusta ja osaan ei ja joiden osalta ei ole eriytettyä kirjanpitoa, komissiota ei voida syyttää menettelyllisistä virheistä, joilla loukataan hyvän hallinnon periaatetta, sen tutkittua sitä oikeudellista perustaa, joka sen oli annettava päätökselleen, koska ei ollut heti selvää, liittyikö tukea saava investointi EHTY:n perustamissopimukseen vai EY:n perustamissopimukseen, koska sille tehtiin samasta hankkeesta näiden perustamissopimusten nojalla kaksi ilmoitusta ja koska sen oli joka tapauksessa tarkistettava, että tuki ei voinut hyödyttää muita toimintoja kuin niitä, joita varten se oli myönnetty.

(ks. 88 kohta)

5. Vaikka komissiolla onkin velvollisuus muotoilla selkeästi epäilynsä tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, kun se aloittaa muodollisen menettelyn, jotta jäsenvaltio ja ne, joita asia koskee, voivat

(ks. 99–101 kohta)

7. Ympäristönsuojeluun tarkoitetun tukihankkeen soveltuvuutta yhteismarkkinoille arvioidaan EY 6 ja EY 87 artiklan määräysten mukaisesti ja niiden yhteisön suuntaviivojen puitteissa, jotka komissio on antanut tätä ennen tällaista tutkimista varten. Komission hyväksymät valtiontukien valvontaa koskevat suuntaviivat ja tiedonannot sitovat komissiota sillä edellytyksellä, ettei niillä poiketa perustamissopimuksen määräyksistä ja että jäsenvaltiot ovat ne hyväksyneet. Ne, joita asia koskee, voivat siis vedota niihin, ja tuomioistuinten on varmistettava, että komissio on riidanalaisen päätöksen tehdessään noudattanut niitä sääntöjä, jotka se on itse asettanut.

(ks. 134 kohta)

8. Koska valtiontukia koskevista uusista yhteisön suuntaviivoista ilmenee, että ne ovat tulleet voimaan niiden julkaisupäivänä ja että komission täytyy soveltaa niiden määräyksiä kaikkiin ilmoitettuihin tukihankkeisiin, jopa ennen niiden julkaisemista ilmoitettuihin, komissiolla on velvollisuus soveltaa niitä tehdessään päätöksen tukihankkeesta, joka on muodollisen tutkintamenettelyn kohteena, jota ei vielä ole päätetty. Tämä välitön sovellettavuus on saanut vaikutteita EY 254 artiklan 2 kohdasta, joka koskee neuvoston ja komission asetusten ja direktiivien voimaantuloa, ja sillä nou-

datetaan luottamuksensuojan periaatetta, joka oikeusvarmuuden periaatteen tavoin koskee saavutettua asemaa, eikä tilapäistä asemaa, kuten sellaista, jossa jäsenvaltio on ilmoittanut komissiolle uuden tukihankkeen, joka odottaa tulosta sen tutkimuksesta.

(ks. 137–139 kohta)

9. Ympäristönsuojelulle myönnettäviä valtiontukia koskevien yhteisön säännösten soveltaminen riippuu sen investoinnin tavoitteesta, jolle tukea haetaan. Näin vuoden 2001 suuntaviivoissa, jotka ovat tältä osin samanlaiset kuin vuoden 1994 suuntaviivat, mainitaan investoinnit, jotka on tarkoitettu saasteiden tai haittojen vähentämiseen tai poistamiseen taikka tuotantomenetelmien mukauttamiseen, ja niissä täsmennetään, että ainoastaan ympäristötavoitteiden saavuttamisesta aiheutuvat lisäkustannukset ovat tukikelpoisia. Erityisesti taloudellisia näkökohtia vastaavan investoinnin tukikelpoisuus ympäristönsuojelua koskevan tukitoimenpiteen osalta edellyttää, että nämä näkökohdat yksinään eivät riitä perusteltaessa investointia valitun muotoisena.

Vuoden 2001 suuntaviivojen rakenteesta, joka on tältä osin samanlainen kuin vuoden 1994 suuntaviivojen

rakenne, johtuu, että tukikelpoisia eivät ole investoinnit, joilla saatetaan laitokset pakollisten tai pakottamattomien kansallisten tai yhteisön normien mukaisiksi, jotka ylittävät tällaiset normit tai jotka on toteutettu normien puuttuessa, vaan ainoastaan investoinnit, joiden tarkoituksena on ympäristöllinen suorituskyky. Siten ei ole merkitystä sillä seikalla, että investoinnilla saadaan aikaan parannuksia ympäristönsuojelun kannalta tai jopa ympäristönsuojelulle taikka työntekijöiden terveydelle ja turvallisuudelle. On toki mahdollista, että hankkeen tavoitteena on samanaikaisesti taloudellisen tuottavuuden parantaminen ja ympäristönsuojelu, mutta tämän viimeksi mainitun tavoitteen olemassaoloa ei voida päätellä pelkästään siitä, että uudella laitteistolla on vähäisempi kielteinen vaikutus ympäristöön kuin vanhalla, mikä voi olla pelkkä sivuvaikutus teknologian muuttamisesta taloudellisen

tavoitteen vuoksi taikka käytettyjen välineiden uudistamisesta. Jotta nyt esillä olevan kaltaisessa tapauksessa voitaisiin todeta tuetun investoinnin osittain ympäristönsuojelullinen tavoite, on välttämätöntä, että sama taloudellinen suorituskyky olisi voitu saavuttaa halvemmalla laitteistolla, joka on ympäristölle haitallisempi.

Kysymys ei siis ole siitä, saavutetaanko investoinnilla ympäristön kannalta parannuksia tai ylittääkö se voimassa olevat ympäristönormit, vaan ensisijaisesti siitä, onko se toteutettu tällaisten parannusten aikaansaamiseksi

(ks. 147–152 kohta)